

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
23/5569

Deres dato:
16.11.2023

Vår ref.:
23/18287-1
23/148554

Vår dato:
30.11.2023

Innspill fra Nordland fylkeskommune til stortingsmeldinger om klima og naturmangfold

Bakgrunn

Regjeringen skal i løpet av 2024 legge fram en stortingsmelding om naturmangfold for å følge opp den nye internasjonale naturavtalen, og en stortingsmelding om klima for perioden fram mot 2035 på veien mot lavutslippssamfunnet i 2050. Meldingene skal omhandle natur og klima i hele Norge, både på land og i havet.

Regjeringen har i sin politiske plattform lagt til grunn at klima og natur skal være en ramme rundt all politikk. Dette er et viktig utgangspunkt for begge meldinger. Videre gis det innspill på de spørsmålene som ble løftet frem i invitasjonen for å komme med innspill innfor arbeidet med stortingsmeldingene.

Innspill

1. Når vi i 2050 har nådd natur- og klimamål, hva er de tre viktigste grepene som ble gjort i dag for å komme dit?
 - Alle planer og beslutningssystemer tar utgangspunkt i klimaloven, som sier at Norge skal bli et lavutslippssamfunn.
 - Naturavtalen legges til grunn i alle prosesser i tråd med Giddingsmodellen (2002), som FNs bærekraftsmodell er basert på.
 - Arealpolitikken vår begrenser tap av natur og bidrar til bevaring og forbedring av naturmangfold, naturens karbonlagre og alle økosystemtjenester.
 - Samlet sett bidrar de tre overstående punktene til mer robuste, attraktive, inkluderende og trygge lokalsamfunn for alle.
2. Hvilke viktige rammer og hensyn må de to meldingene ha med seg fra ditt ståsted?
 - Klimaloven må vektlegges i alle beslutninger fra og med i dag og frem til 2050.
 - Endringer i arealbruk er den desidert viktigste årsaken til at arter trues med utryddelse. Dermed blir vern og bevaring av natur, samt restaurering og forbedring av allerede ødelagt natur, et viktig prinsipp.
 - Areal og klima må sees i sammenheng.

Adresse:
Postmottak
Fylkeshuset
8048 Bodø

Besøksadresse:
Prinsensgate 100
Org.nr.:
964 982 953

Telefon:
75650000
E-post:
post@nfk.no

Samfunnsutvikling
Klima og miljø
Aslak Skadsem
Tlf.:

- NOU 2023: 3 – “Mer av alt. Raskere.” peker på at Norge trenger både økt produksjon av elektrisitet og energieffektivisering for å nå omstilling til et lavutslippssamfunn.
- Forbruk og utnyttelse av råvarer må forbedres og reduseres. En omstilling av samfunnet vil ikke kunne skje uten at materialstrømmer blir mer bærekraftige og sirkulære.
- Det må differensieres mellom sentrale kommuner og distriktskommuner. De har ulike utgangspunkt og utfordringer, og krever dermed forskjellige løsninger.
- Løsninger på både klima- og naturkrisen må ta utgangspunkt i forskning, og myndighetene må i større grad legge dette til grunn i sine beslutninger.

3. Arealbruksendringer er en stor utfordring både for natur og klima. Hva bør meldingene legge frem for å sikre at arealbruken fremover bidrar til at vi når natur- og klimamålene?

- Det må være fokus på gjenbruk og av areal, arealeffektivisering og gjennomgang av avsatte areal med tanke på natur- og klimamål.
- Kommunene trenger regionale og nasjonale føringer for arealnøytralitet med god forankring. Restaurerbare områder må kartlegges.
- Kommunene må belønnes økonomisk for naturpositive løsninger.
- Kommunene må få økt kompetanse om utfordringer knyttet til klima og naturmangfold.
- Kommunene må få flere verktøy og bedre kunnskapsgrunnlag for å i større grad kunne ivareta natur og planlegge for å redusere klimaendringer, både på land og i havet.
- Vi må handle etter føre-var-prinsippet, slik som det er beskrevet i naturmangfoldloven. Dette er spesielt viktig i havet siden det er der vi har minst kunnskap, samtidig som at endringene som skjer der er langt mindre synlige enn på land. Havet er det største matfatet vårt, den største oksygenprodusenten og det største karbonlageret på jorda.

4. Internasjonalt samarbeid er nødvendig og viktig for å løse klima- og naturkrisa. Hvordan kan internasjonalt samarbeid styrkes på klima- og naturområdet i årene fremover?

- Det er i kommunene endringene må skje. Regionalt samarbeid på tvers av landegrensene vil derfor være en viktig arena for utveksling av konkrete ideer på hvordan man løser natur og klimautfordringer. Dette bør skje uten styring fra nasjonale myndigheter, men Staten bør allikevel oppfordre til slikt samarbeid og være tilrettelegger.

5. Naturavtalen er et rammeverk for alle. Hvordan kan vi sikre at alle samfunnsaktører og hele myndighetsapparatet i denne regionen tar sin del av ansvaret for å gjennomføre naturavtalen og stanse tapet av natur innen 2030?

- Dersom det ikke planlegges for endringer i arealbruk vil det heller ikke skje endringer i arealbruk. Dette må ligge til grunn i all kommunal planlegging.
- Det må prioriteres å gjenbruke allerede ødelagte naturområder fremfor å ta i bruk nye områder.
- Delingsøkonomiske prinsipper må vektlegges også her, for eksempel ved at man ikke bygger ut nye hyttefelt, men heller ser på muligheter for å dele på hytter.

6. Hva trenger kommuner, næringsliv og andre av kunnskap og virkemidler for å ivareta naturen bedre i denne regionen?

- Nordland og Nord-Norge har lang erfaring med å bruke naturbaserte løsninger, først og fremst gjennom fiskeri og samisk kultur og tradisjoner. Dette er et særegent fortrinn regionen bør dra nytte av.
- Kommunens stemme må forsterkes og vektlegges i større grad enn tidligere, og de må belønnes ved naturpositive beslutninger. Samtidig vil ressursmangel, spesielt i distriktskommuner, være en utfordring. Det vil derfor være behov for støtte fra nasjonale myndigheter gjennom midler, kunnskap, konkrete verktøy og ressurser.

7. Hvilke andre grep enn vern kan vi ta for å sikre langsiktig beskyttelse og bevaring av viktige naturområder (jfr mål 3 i naturavtalen)?

- Vi verner om det som er viktig for oss og som betyr noe for hver enkelt. Ved å stimulere til naturpositive holdninger i befolkningen vil man derfor skape mer vilje til å ivareta naturen. Dette innebærer også et fokus på blågrønne strukturer i byplanlegging, fordi det bidrar til å skape grønn trivsel i nærområdet.
- Fokuser på god besøksforvaltning.
- Vern gjennom bruk, men da må vi også vite hva som er godt innenfor de ulike tålegrensene.

8. Med utgangspunkt i 2050-utvalgets hovedanbefalinger (se lenke), hva bør klimameldingen prioritere å følge opp, sett fra ditt ståsted?

- Å nå klimamålene betyr å fjerne eller kraftig redusere utslipp av klimagasser gjennom redusert aktivitetsnivå, endret adferd og bruk av nullutslippsteknologi.
- Dersom det ikke legges en strategi for sluttfasen av norsk petroleumsvirksomhet vil vi aldri kunne nå klimamålene.
- Arealpolitikken må begrense tap av natur. Nedbygging av naturlige arealer må derfor begrenses vesentlig, og det må legges tydeligere og mer bindende nasjonale rammer for bruken av arealer.

9. Hvordan legge til rette for en rettferdig omstilling til lavutslippssamfunnet, og hvordan bør en klimapolitikk som når klimamålene innrettes slik at den har legitimitet og aksept i samfunnet?

- Forurensere betaler-prinsippet må gjelde også innen klimapolitikken. Statlige aktører må derfor ta større ansvar for at de som bidrar mest til utslippene både på lokalt og internasjonalt nivå betaler mest for omstillingen. Dette vil bidra til at norsk industri vil bli mer konkurransedyktig i et omstilt globalt marked.
- Tiltak for å gjennomføre omstillingen til et lavutslippssamfunn må oppleves rettferdig. Befolkningen må få mulighet til å gjøre egne klimapositive valg ved å få økt kunnskap om klima- og naturutfordringer.

Med vennlig hilsen
Arne Ivar Mikalsen
Fylkesråd for samfunn, kultur og miljø

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur